

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrske dežele na vsa leta 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kder hodi sam pošten, plača na vsa leta 22 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na en mesec 1 K 50 h. — Za tuje dežele velja več, kolikor znaša poština. — Na naročbe brez listadne vpošiljavitve naročnine se ne obra. — Za ostanila se plačuje od potrošene pošte vrste po 12 h, če se ostanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopini naj se izvolijo frankovati. — Zakažni se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Kranjskih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadst., upravnništvo pa v pritličju. — Upravnništva naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ostanila, t. j. administrativne stvari.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Uredništva telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

Upravnništva telefon št. 35.

Občni zbor političnega društva „Edinost“ v Trstu.

V Trstu, 9. dec. 1906.

Danes se je vršil občni zbor pol. društva „Edinost“, kojega se je udeležilo precejšnje število tržaških Slovencev. Mi hočemo podati povsem nepristransko poročilo o tem zborovanju, da si je na shodu govorilo tudi o „kranjskih liberalcih“, „kranjskem sporu“, — ki ga n. pr. glavni tržaški politik ne odobrava — in da si je na tem shodu z deloma popolnoma nepotrebnimi akcenti poudarjalo „tržaško stališče“. Iz tega stališča se — kakor znano — z enim očesom menjava prijateljske poglede s kranjskimi liberalci ali recimo naravnost s „Slovenskim Narodom“, ki se vedno bolj in bolj čita in razširja v Trstu, medtem ko se z drugim očesom na tistem koketuje s klerikalnimi faktorji. Prepustimo najmodrejšemu sodniku tega sveta, to je teku časa, sodbo o tem zavijanju političnih oči, o tem morebiti pravilnem in oportunem tržaškem stališču. Ali poudariti moramo, da „Slovenski Narod“ ni nikdar zahteval od tržaških politikov, naj primejo za kol in začnejo neusmiljeno pobijati tržaške klerikalce. Tudi se ni nikdar zahtevalo od tržaške politike slovenske, naj si obleče — recimo — „kranjske“ roko-vice in naj si vzame kot glavno geslo „V boj, v boj za kranjske liberalce“. Tega se nikdar in od nikogar ni zahtevalo. Zlasti pa ne v zadnjem času in zlasti ne od „Slovenskega Naroda“ — mogoče od „Slovenca“ — Lahko tedaj že v naprej odgovorimo pretržaškemu dr. Rybaču, da se je to pot brez vsake potrebe sam samcat izzval in kot tržaški politik sam sebe v kranjskem smislu provociral in sam sebi potem odgovorjal v tržaški „manieri“. Glede nas pa so bile te „tržaške“ besede nepotrebne, da si z njimi — tega ne tajimo — ob vsaki priliki zlahka doseže neke efekte. In to je glavna stvar.

Po našem skromnem mnenju bi liberalci tržaške pomoči v takem smislu tudi prav nič ne potrebovali. Ali to je in ostane res, da se pogreša pri tržaških faktorjih premalo energije, premalo živahnosti, premalo ostrosti v političnem delovanju. Zato se pa vedno vpije „Jaz nisem liberalce“. To velja zlasti glede boja zoper Italijane, to pa velja, žalibog, tudi nasproti tržaškemu klerikalizmu, ki se širi in širi. Saj vemo, da je pater Vollbert zelo velikokrat pri princu Hohenloheju, saj poznamo škofa Nagla, ki ima velik vpliv, mnogo denarja in veliko podporo in oporo pri vladi. Kaj nam pomaga naše slovensko tržaško stališče, če se Naglu posreči poloviti večji del slovenskega elementa v svoje mreže? To mora uvaževati politično društvo „Edinost“ in ne kaže mu biti v tem oziru potrpečljiv in prizanesljiv. Če se pa vedno in vedno živi in deluje v strahu, češ, to bode n. pr. kanoniku Flegotu neprijetno, ono nam bodo zamerili naši slovenski duhovniki, da si ne marajo Nagla, potem se res težko pokaže energija in živahnost pri delu. Zakaj toliko ozirov na klerikalni ele-

ment, ko je vendar celemu svetu znano, da ravno klerikalci in ultramontanci vedno mislijo le na se in na svojo korist in da ne poznajo v svoji jezuit-ski sebičnosti nobenih ozirov, izvzemši le one kompromise, ki jih sklepajo v zadnji sili, če si drugače pomagati ne morejo. Narodnost pa jim je stvar zelo stranskega pomena in to zlasti v Trstu pod vladnim jezuitom Naglom, katerega bode paric-manjska zadeva že še poučila o pravi slovenski zavednosti.

Toliko v predgovor poročila o občnem zboru „Edinosti“, ki ga je predsednik g. Ivan Goriup otvoril z običajnim nagovorom in pozdravom. Poudarjal je, da politično društvo ob-žaluje krivičnosti volilne reforme za koroške in štajerske Slovence. Sicer pa je sedaj storjeno, kar je storjeno in naloga Slovencev je, da si v bodočem zelo izpremenjenem parlamentu pridobijo kolikor mogoče svojemu mestu, radi česar bode pri bližajočih volitvah veliko dela in napora.

Spomnivi se v potekajočem letu umrlih članov poda besedo dr. Slavika, ki je — mesto obolelega tajnika — prečital obširno poročilo: Odbor pol. društva „Edinosti“ je imel 14 oficijalnih sej, v katerih so se razmotrile družbene zadeve pa tudi drugi koraki, ki jih je trebalo ukreniti v varovanje in pospeševanje koristi tržaškega slovenstva. Anali pol. društva beležijo le malo društvenih let, v katerih bi bil imel odbor premagati tolikega in tako težavnega in kočljivega dela kakor letos. Mnogo je namreč skrbi, dela in ukrepov, ki se v interesu stvari morajo odtezati javnosti. Le preveč je razširjeno mnenje, da se delovanje pol. društva „Edinost“ omejuje le na tistih par javnih shodov in sej! In iz tega krivega mnenja potem nastajajo zelo krivične rekriminacije in tožbe.

Minolo društveno leto je bilo bogato na raznih dogodkih. Naj navedemo: borbo za volilno reformo, naše mestne, oziroma deželnozborske volitve, otvoritev nove železnice, borba za rešitev našega šolskega vprašanja. Glede volilne reforme se je bilo društvo brezpogojno pridružilo klicu do- slej politično brezpravnih mas po splošni in enaki volilni pravici. Društvo ni imelo nikakih postranskih ozirov, pač pa je smatralo vedno, da je ta zahteva postulat najelementarnejše pravičnosti. Stališče društva je pojasnil dr. Rybač na lanskem občnem zboru, ki je pojasnjeval tudi takozvani proporcionalni sistem, ki ga zahteva politično društvo „Edinost“, ki zahteva, da se splošna in enaka volilna pravica raztegne tudi na deželne zборе, to pa zlasti radi tega, ker pridejo po uvedanju splošne in enake volilne pravice mase z inteligenco v tesnejšo dotiko in se tako razvije zaželjeno demokratiziranje našega javnega življenja. Poročilo potem omenja znane manifestacijske shode in resolucije. Da so tržaški Slovenci lojalni, iskreni in prepričani prijatelji volilne reforme, pokazali so s tem, da so molče pre- tepeli vse krivice, ki jih vzbuja Be- ckova reforma za primorske Slovence. Uklonili so se radi velikega principa. Če so se potegnili za Korošce, storili so to radi tega, ker je udarec hud,

prehud, tako da jim narodna vest ni dopuščala molčati, marveč so morali pozvati one „male ljudi“, katere je našel ta veliki moment, da naj odvr- nejo to grozečo krivico. Koliko se je doseglo, kažejo zadnji časi.

Poročilo omenja potem volitve v mestni svet tržaški, ki so se vršile 12., 13., 15., 16., 20., 21. in 25. marca t. l. Sijajna zmaga v vseh okolič- nskih okrajih je dokaz velikega truda in dela političnega društva „Edinosti“. Povsod so zmagale velike slovenske večine in zlasti v drugem okraju se je strah izpremenil v največji uspeh, ker je slovenski kandidat potolkel Mauronerja z 90 glasovi. O volitvah v mestu je malo omenjati. V tretjem razredu imamo sicer toliko število volilcev, da bi lahko igrali važno vlogo. Ali tudi to pot se ni mogla doseči kooperacija med strankami in radi tega je gospodovalna stranka po- hodila zopet vse druge.

Ob otvoritvi nove železnice se je politično društvo potezalo za pravice slovenskega jezika in pripoznanja eks- istence slovenskega življa in naroda v teh krajih. Potezalo se je za jezikovno enakopravnost v uradnem poslovanju in pri napisih, zlasti v vprašanju radi napisov na kolodvorih v Trstu, Ro- colu in pri Sv. Ivanu in v vprašanju tiskovin. Stori se je v tem oziru vse mogoče. Priznala se je povsod opravičenost. Ali dosedaj se je odgo- varjalo le — z lepimi obljubami.

Šolsko vprašanje pomeni še vedno vnebovpijočo krivico, ki se dela trža- škim Slovincem. Tudi v preteklem letu se je delalo na vse mogoče načine in na vse mogočih mestih, zlasti dr. Gre- gorin, ki je posvetil temu vprašanju neizmerno truda in navdušenega dela, ni opustil nobene prilike in nobenega koraka. Upati je bilo, da se vprašanje reši že ob začetku tekočega šolskega leta. Pa je prišlo drugače. Mogoče je čez vse pravična vlada radi volilne reforme in vseh eventualnih razbur- jenj odložila šolsko vprašanje na po- znejši čas. Rekurz leži na namest- ništvu. Če se odloči vlada za rešitev tega rekurza je usoda vprašanja od- visna od tržaškega namestništva. Če se pa vlada odloči, da nam da sama šolo, potem je usoda v rokah centralne oblasti na Dunaju. Danes pa si še ne moremo misliti, kak da bode ta izid. Govoriti moremo kvečjem le o vtisih, ki jih imamo. In vključ vseh nevar- nosti prorokovanja v Avstriji lahko riskiramo izjavo, da je vtis letošnjih prizadevanj tak, kakor da je na me- rodajnih mestih vsaj za las ugodnejša dispozicija za rešitev tega vprašanja.

Poročilo omenja tudi znano za- devo glede italijanske šole pri Sv. Ivanu, kjer si je vlada nadela krono vse modrosti in pravičnosti v znani rešitvi rekurza.

Tudi šola v Gropadi čaka že 18 let na odrešenje. Pa vlada se še ne zmeni za ubogo Gropajce!

Nadalje se omenja sodba držav- nega sodišča v zadevi Dolenčevega spomenika, v kateri je vnovič dognano od najvišje instance, da je slovenski jezik v Trstu notorično v deželi na- vadni jezik in da ga morajo spošto- vati tudi avtonomne oblasti in ne samo državne.

Občinske volitve v Miljah, ki so se nedavno vršile, bi morale prinesiti slovenskim kmetom gotovo zmago, da

ni volilna komisija postopala na ču- den način, pravzaprav na stari istri- janski način. Sicer pa mora bližnja prihodnost odločiti za Slovence. Treba se je truditi dalje, ker Milje so radi geografske lege vrata Trsta. Čim si pridobimo miljsko občino, potem je sklenjen slovenski obroč okrog Trsta.

Poročilo sklepa s trditvijo, da je ugled slovenskega življa narasel pri nasprotnikih. Danes se Slovencev ne zaničuje več, ampak resno uvažuje. Zlasti zadnje debate v mestnem svetu dekažejo, da uživajo slovenski za- stopniki ugled ne le v zbornici, mar- več tudi pri meščanstvu. Vendar pa je položaj Slovencev še zelo prekeren, ker so njihova sredstva skromna. Za- torej je treba dela in dela, da se do- seže cilj, rešitev, obstanek in srečna bodočnost slovenskega naroda na tr- žaškem ozemlju.

G. Godina iz Skednja zahteva, da se zahteva in deluje tudi za do- sego slovenske srednje šole v Trstu. Če se za nemške šole v Pulju, Opa- tiji in Trstu izmeče toliko denarja, naj se tudi slovenskim otrokom kaj privoščijo.

Nato je dr. Rybač govoril ob- širno k tajnikovemu poročilu. Dejal je, da mu leži več stvari na srcu. Predvsem mora poudariti, da se v Trstu več nego drugje „političizira“. Vsak misli, da je poklican za politi- ziranje in kritiziranje. Zlasti zadnji čas se je razširil ta šport, zatagadelj je upal, da bode današnji zbor dobro obiskovan in da bodo vsi nezadovolj- neži prišli in odkrito povedali svoja mnenja. Ali ti so žalibog izostali. In radi tega mora on poudariti, naj se nikar odboru političnega društva „E- dinost“ ne očita, da deluje nekako na skrivnem. V politiki se dandanes ne sme vsake stvari obešati na veliki zvon. Tudi diplomatje delajo na ti- hem. Pri nas pa so ljudje, ki zahte- vajo, naj se za vsako malenkost skliče občni zbor. Ker ga pa mi ne skličemo, pa pravijo, da nič ne delamo. Saj tudi tržaški Italijani skoro nikdar ne skličejo shoda. Govornik je sicer za to, da se skliče več shodov, na te shode pa morajo priti tudi vsi, ki hočejo politizirati. Danes je med zbra- nimi zborovalci 75 odstotkov sloven- skih delavcev. Inteligence pa skoro da ni. So častne izjeme. Toda vendar manjka mnogo onih, ki so poklicani, hoditi na naše shode. Govornik izjavi, da ne ve, zakaj se inteligenca ode- guje. Zlasti ne ve, zakaj da niti enega slovenskega uradnika ne vidi med zborovalci. Ali je morda politično društvo „Edinost“ kakšna skupina ne- varnih ljudi, ki zahteva krivične stvari? Bolj pravičnik zahtev si sploh ni mogoče misliti, nego so težnje po- litičnega društva „Edinost“. Res pa je, da se naši uradniki preveč boje, imajo pa le prazen strah. Poglejmo drugam. Povsodi vidimo, kako se uradniki zavzemajo, kako napadajo vlado! In kaj se jim zgodi radi tega? Nič, še bolj se jih „rešpektira“, med- tem ko pred našimi uradniki nimajo nikakega „rešpekta“. Kako morejo ti gospodje zahtevati, da se naj mi za- vzamemo za nje?

Poleg uradnikov pa manjkajo tudi trgovci. Naši trgovci so si ustva- rili krepko organizacijo. Ni pa dovolj, da so med seboj organizirani. Trgo-

vina je zvezana tudi s politiko. Dokaz imamo v Italiji, ki pošilja svoje tr- govce zlasti v balkanske države, kjer bodo pozneje prevzeli ulogo političnih agentov. Od trgovcev seveda nihče ne sme zahtevati, da se naj postavijo v prve vrste narodnih bojovnikov, ali mirno in tiho lahko delujejo in neizmerno koristijo naši stvari.

Govornik potem razmotriva agi- tatorično delo v obče in apelira na mlajše moči, naj se zavzamejo za podrobno delo. Zlasti inteligenca naj vstopi v vrste probujevalcev in naj stori svojo dolžnost na shodih itd. Eden pa ne more storiti vsega in se razdeliti na več kosov, da bi hodil po vseh veselicah. Na to jame govo- riti dr. Rybač o tržaških socialistih. Zlasti se zavaruje zoper različne ne- resnične vesti, ki jih socialisti raz- širjajo o pol. društvu „Edinost“ in njegovih voditeljih. Potem dokazuje, da se ravno socialisti niso hoteli združiti pri zadnjih mestnih volit- vah z drugimi strankami in tako pripomogli italijanskim liberalcem do zmage, medtem ko so sami dobili naj- manj glasov. Zakaj se izgovarjajo z lažmi? Tudi v Miljah se je pokazalo, da so ti takozvani socialisti najhujši italijanski nacionalisti, zoper katere vlada med slovenskimi kmeti grozna nezadovoljnost. Tudi pri zadnjih vo- litvah se ni šlo za klerikalce in soci- jaliste, ampak naši ljudje so sili te socialistične kamore in se jo hočejo in se jo bodo tudi iznebili.

Končno se je dr. Rybač obrnil proti očitanjem, da gre zate vse slabo, ker se tržaški voditelji še niso odlo- čili za eno izmed dveh kranjskih strank in niso ne liberalci, ne kleri- kalci. Kdor to očita, ne pozna poli- tičnega položaja v Trstu, ki je go- tovo jako težaven. Gotovo bi bilo boljše, odločiti se za eno fronto. Ali kakor hitro se to zgodi, nastane med Slovenci v Trstu boj, od katerega bodo imeli le nasprotniki svojo kor- ist, Slovenci pa škodo, prepri, kre- ganje in psovanje. Sicer bi se pa s tem niti liberalcem niti klerikalcem ne koristilo. Zaradi tega je napačno s kranjskega stališča presoati raz- mere, katerih se ne pozna. In če se tržaške voditelje zavrača na Kranj- skem, da ne razumejo razmer, mo- rajo tudi Tržačani odgovoriti enako. „Sploh bi bilo čudno, če ne sra- motno, da bi Tržačani, prebivalci velikega trgovskega in pomorskega mesta vravljali svojo politiko po na- čelih kranjske vojvodine, kjer je 95% kmetijskega stanu.“ Dr. Rybač je to stališče razmotril še nadalje in se zlasti branil zoper kranjsko strankarstvo, kjer se vsako vprašanje sodi po kranjskih načelih, medtem ko v Trstu delajo Slovenci tržaško in vseslovensko politiko.

Spomnil se je tudi „Mladoslo- venca“, kjer je bral, da narodna ideja sploh propada. Dejal je, da je to pisano v kranjskem smislu. Na- sprotno pa ravna sedaj na Ogrskem kaže narodna ideja najlepše uspehe. Ravnotako na Angleškem. Mi Slo- venci smo sicer majhni, ali svojo narodnost moramo vključ temu čuvati kot mlad, čil narod, moramo stre- miti za vedno večjo veljavo in lepše mesto v vrsti narodov in se ne smemo zadovoljiti z malenkostmi. Sicer je pri nas izključen kak impe-

rijalizem, ki se pojavlja na Angleškem, Nemškem itd. Ali čas je, da se začnemo pripravljati za jugoslovanski imperijalizem. Daleč je sicer še ta cilj, ko nimamo niti skupnega jezika jugoslovanskega. Ali to ne sme Slovencev strašiti. Saj tudi pri Nemcih ni čez noč vstala mogočna sedanja država. Kaj so bili Nemci pred letom 1870? In kaj je bilo v Italiji?

Na vsak način mora jugoslovansko skupljenje najti med nami najiskrenejše simpatije in že je čas, da se začnemo skrbno in dejansko lotiti tega dela. Pri tem naj se avstrijska vlada kar nič ne straši. Kajti zanjo velja odgovor dr. Kramarja, ki je dejal, da bo Avstrija v prvi vrsti imela koristi od tega gibanja, če bo znala upoštevati slovanske težnje, če bodo pravična. Tedaj lahko ostanemo v Avstriji, kar bode njej le v korist. Ako pa ne bode umela upoštevati teh resnih stremeljenj, potem pa naj si posledice pripiše sama sebi!

G. Škrl je predlagal, naj pol. društvo deluje bolj v demokratičnem duhu in smislu. Najprvo je treba ljudske izobrazbe in na tej podlagi se bo dalo vse doseči.

Blagajnik g. Bogdanović poroča o društvenih financah, ki niso neugodne, dasi zelo skromne. Treba je, da pristopi kolikor mogoče novih članov, ker 180 je baš premajhno število za Trst.

Na to so se izvršile volitve. Za predsednika je izvoljen zopet gospod Ivan Gorjup, v odbor pa večinoma bivši odborniki.

Pri slučajnostih je predlagal dr. Rybář, naj se odslej deluje na to, da bode list „Edinost“ dobival večjo gromotno podporo od strani tržaških Slovencev. S tem se bode tudi razvil do tiste višine, ki jo je želeli tržaškemu glasilu.

Govor poslanca Plantana

v poslanski zbornici 1. decembra.

(D dalje.)

Čisto naravno je, da se ne sme napraviti razloček med posameznimi dvanajstimi mesti, ki so bila doslej opravičena voliti v državni zbor, kajti njihov mestni značaj je brezdvomno ustanovljen po zgodovini, po socialnem in kulturnem razvoju in po zakonu.

Kar se tiče trgov, so bili doslej le nekateri, namreč štirje, opravičeni voliti, dočim naj bi se po našem predlogu privzeli vsi trgi v oba volilna kraja št. 2 in 3. Hoteli smo se vnaprej izogniti očitani tendenciozni volilne geometrije in smo rajši privzeli v tava volilna okraja še par manj pomembnih trgov, ki stoje notorično v taboru klerikalne stranke.

S tem smo hoteli doprinesiti dokaz popolne objektivitete v sestavljanju volilnih okrajev, kajti nam se ni šlo za pridobitev dveh mandatov za našo napredno stranko, ampak borimo se za pravico, da dobe kranjska mesta in trgi, to je vsi člani srednjega stanu, tudi vprihodnje zastopstvo v državnem zboru in da bodo mogli svoje interese tam uveljaviti, kakor je to obljubil baron Gautsch.

Komu naj pripadeta ta dva od nas predlagana mandata, to vprašanje se nas zdaj ne tiče; to vprašanje naj rešijo soudeleženi interesenti in državljani sami in o tem si ni treba niti nam niti našim nasprotnikom beliti glav.

Kakor je razvidno iz moje statistične priloge mojega minoritetnega predloga, znaša število kranjskih mest po izpustitvi mesta Kočevja še vedno 12, število trgov s sedeži sodišč 22, potem so tri vasi s sodnimi sedeži, 3 zdravilišča in nad 15 industrialnih krajev, vsega skupaj torej 53 krajev s skupnim prebivalstvom 64.000 duš.

Evidentno je, da to prebivalstveno število zadostuje za ustanovitev dveh volilnih okrajev s 34.417 in 29.578 osebami, ko razvidimo iz poročila odborovega, da obstoja v drugih deželah nebroj enako velikih in tudi še manjših volilnih okrajev z mnogo manj prebivalci in da so bili ti volilni okraji brez pomisleka kreirani od visoke vlade.

Prebivalstvo 5. volilnega okraja v Pragi šteje samo 26.000, 6. volilnega okraja 30.500, 7. ravnotako 30.000, 16. volilnega okraja na Oškem 25.700, 12. in 13. istotam skupaj samo 59.000 prebivalcev;

v Galiciji je v 18. vol. okraju 28.600, v 20. 29.700, v 21. 25.900, v 24. 28.600, v 25. 24.100 in v 31. 27.500 prebivalcev;

na Nižje Avstrijskem je v vol. okraju št. 38 le 30.100 prebivalcev; na Solnograškem je v volilnem okraju št. 3 le 25.300 prebivalcev, v 4. vol. okraju samo 22.300 in v 6. le 29.600 oseb;

na Štajerskem je v 1. graškem okraju samo 14.000, v 10. le 23.700, v 11. le 29.600 in v 9. samo 23.400 prebivalcev;

v Bukovini je v 4. vol. okraju 22.700, v 3. pa 32.300 prebivalcev; v Šleziji je v 4. vol. okraju le 26.500, v 5. pa samo 22.600 oseb;

Na Tirolskem je v 3. volilnem okraju 26.000 oseb, v 5. samo 21.100, v 6. le 23.500 in v 7. samo 28.600 prebivalcev;

na Predarlškem je v 1. volilnem okraju le 26.400 prebivalcev in v 4. kmetsko-volilnem okraju celo samo 18.400 oseb.

Iz teh statističnih uradnih podatkov izhaja z najpopolnejšo evidenco, da se more prebivalstvo naših mest, trgov in industrialnih krajev prav lahko razdeliti v dva volilna okraja po analogiji drugih provinc.

Kar je bilo mogoče in dovoljeno v vseh drugih kronovinah, mora biti dovoljeno tudi na Kranjskem.

Pri tej priliki pa moram v imenu kranjskih mest in njihovega prebivalstva reagirati na opazke, ki jih je v odseku za volilno reformo napravil klerikalni zastopnik iz Kranjske, dr. Šusteršič in njegov civilni adlatus dvorni svetnik Šuklje v tej zbornici, katere opazke hočejo biti duhovite, na opazke namreč, da na Kranjskem sploh nimamo mest in nobenega mestnega prebivalstva in da so naša mesta le brezpomembna gnezda. S tem so se naša mesta brez vzroka zasramovala.

Globoko obžalovati je le, ako dva deželna sinova iz Kranjske smatrata za dostojnost norčevati se popolnoma brez vsakega vzroka iz kranjskih mest, ki imajo vsa stara in častibogata zgodovina in ki imajo za kulturo in napredek v splošnem za državo isti pomen kakor ostala manjša mesta drugih v kronovinah.

Ta mesta so v slučaju sile — in to se je zgodilo žal le prevečkrat — najradovoljnejše žrtvovala vse svoje premoženje in življenje za državo in prestol in so morala s svojimi najboljšimi sinovi stoletja odbijati napade vseh sovražnikov države zlasti pa Turkov.

Nihče se torej ne sme čuditi, ako se naša mesta niso mogla tako hitro in tako lahko razvijati kakor v drugih deželah, zakaj komaj je bil odbit sovražni naval in deloma zacelejene rane, ki jih je zadal našim mestom in utrjenim krajem krvoločni sovražnik ter za silo popravljena škoda, že so se morali oboroževati za nov napad in biti takorekoč v neprestani vojni in pripravljenosti.

Toda tudi država in vladarji so se zelo mnogokrat posluževali finančnih sil naših mest.

To so bili splošno znani vzroki, ki so zavirali razvitek kranjskih mest in se zato tudi ne more prav ničesar očitati našemu prebivalstvu glede stanja naših mest.

To je znamenje, da je gori imenovanim rojakoma že docela pošla vsaka ljubezen do svoje ožje domovine, ako sta tako v žaljivem in prezirljivem tonu govorila v tej zbornici o kranjskih mestih in trgih. (Pri-trjevanje.)

Te besede so manj zameriti drju. Šusteršiču, ki je kot voditelj klerikalne, to je docela agrarne stranke, zastopal od svojega vstopa v politično življenje samo kmetski stan, se najljuje boril proti meščanstvu in vodil proti njemu najljujejšo gospodarsko uničevalno borbo, ker se meščanstvo ni hotelo ukloniti pod njegovo knuto in priznati njegove nadvlade.

To sovraštvo poslanca dr. Šusteršiča proti kranjskemu srednjemu stanu je znano daleč preko mej naše ožje, težko izkušene domovine in je smatrati za skoro umljivo, da je dal posl. dr. Šusteršič tudi pri tej priliki izraza svojemu staremu gnevu proti kranjskim mestom in trgov, ker jim ne more odpustiti, da se z vso odločnostjo upirajo njegovim vladoželjnim težnjam in sicer dosedaj s popolnim uspehom. (Dalje prih.)

Iz delegacij.

Budapešta, 8. decembra. Proračunski odsek avstrijske delegacije je sprejel včerašnji seji proračun skupnega finanč. ministrstva. — Najprvo se je razpravljalo o zalaganju armade in kako se naj dobava razdeli na Avstrijo in Ogrsko. — Del. dr. Šusteršič je poročal o kreditu za Bosno in Hercegovino. — Del. Tollinger je zahteval pojasnitve zaradi preprirov med raznimi (?) v Bosni in Hercegovini živečimi narodmi, kaki odnosi so med Srbi v Bosni napram Srbom v kraljevini in kako vpliva velikosrbska (?) agitacija na Srbe v Bosni. — Del. dr. Hruby je priznaval, da Bosna in Hercegovina pod našo upravo napreduje, in da vse hude obdolžitve temeljijo na subjektivnih in enostranskih informacijah. Marsikaj pa je vendar treba grajati, predvsem načelo divide med verodostojni, birokratizem in prizadevanje, da se Bosna in Hercegovina ločita od Hrvatske in Dalmacije v gospodarskem in finančnem oziru. Nasvetoval je nekako komisijo, ki naj sprejema in kontrolira vse take pritožbe. — Skupni finančni minister baron Burian je obširno odgovarjal vsem predgovornikom. Prireditel je, da se res zanaša ščuvanje med bosansko prebivalstvo, in sicer preko Drine (iz Srbije). Koliko je ceniti ta vpliv z mednarodnega stališča, to spada v kompetenco ministra zunanjih del. Nadalje je povedal, da je že izdelan nov tiskovni zakon ter se kmalu predloži v sankcijo. Preventivna cenzura se odpravi, a minister ne more zatajiti dvomov, ali bo upravi sploh mogoče izhajati brez preventivne cenzure. Mestnim občinam se razširi avtonomija. Začne se v Sarajevu in Mostaru. Tudi kmečke občine se organizujejo. Pavšaliranje desetine se je v mnogih okrajih že izvedlo. Šele ko se bo ta reforma povsod izvedla, dobijo druge kulturne odredbe pravo vrednost. V prvi vrsti se misli na odpravo tlake in na izdajo domovinskega zakona. Pretresa pa se tudi vprašanje, ali bi ne kazalo dati deželne zemlje kmetom, ki imajo premalo posestva. Pripravlja se tudi zakon proti oduševanju. Tudi reformo šolstva ima uprava pred očmi. Ljudske šole se pomnože in tudi učni načrt se spremeni. Za zboljšanje obrti se misli nastaviti obrtnega nadzornika. Kar se tiče zakonodajnega zastopstva za Bosno in Hercegovino, je rekel minister, da ni tako potrebno, kakor se rado naglašja ter se ne more naprej določiti, kdaj se to vprašanje uresniči. Uprava ne bo zamudila nobene prilike, da ustvari vse potrebne predpogoje. — Del. Tollinger je grajal, da se je z enako strogostjo postopalo proti hrvaškim, kakor srbskim urednikom, češ, da je hrvatska stranka v Bosni in Hercegovini tista, na katero se sme avstrijska vlada vsak čas zanašati. — Minister Burian je priznaval Hrvatom lojalnost, toda zategatelj še ne morejo vzeti lojalnosti v zakup kot monopol. — Govorila sta še enkrat delegata Hruby in grof Clam-Martinic, na kar se je sprejel okupacijski proračun.

Volilna reforma.

Praga, 9. decembra. „Narodni listy“ poročajo, da je cesar napram delegatom, ki so obenem člani gosposke zbornice, izrekel željo, naj bi se volilna reforma razglasila v „Wiener

Zeitung“ prvi dan božičnih praznikov za božičnico avstrijskim narodom.

Dunaj, 9. decembra. Predsedstvo gosposke zbornice je že prispelo na Dunaj. Takoj so se pričele konference z ministrskim predsednikom zaradi specialne komisije o volilni reformi. Komisija se zbere jutri. Obenem se je določilo, kdaj se skliče gosposka zbornica.

Budapešta, 9. decembra. Deželni maršal grof Badeni in namestnik grof Potocki sta bila poklicana k cesarju v Budapešto, da poročata, kako stališče nameravajo zavzeti poljski člani gosposke zbornice glede vol. reforme.

Novi vojaški kazenski zakon.

Budapešta, 9. decembra. V petek je bilo v pravosodnem ministrstvu večurno posvetovanje o novem vojaškem kazenskem postopanju. Posvetovanja so se udeležili tudi vojaški strokovnjaki. Doseglo se je sporazumljenje o najbolj prepornih točkah, tako da je pričakovati, da se kmalu uresniči dolgo pričakovana reforma.

Dogodki na Ruskem.

London, 9. decembra. Iz Finske prihajajo poročila, da je v Sveaborgu zopet nastal punt med vojaki. Puntarji imajo v rokah vse utrdbe okoli glavne trdnjave.

Petrograd, 9. decembra. Pri sibirski železnici so prišli na sled velikim poneverbam. Samo na blagu je poneverjenega nad 2 milijona rubljev.

Varšava, 9. decembra. V Tiflisu je policija na nekem hribu začela kopati za orožjem. Dosedaj so že izkopali celo zalogo orožja in mnogo bomb.

Ločitev cerkve od države na Francoskem.

Pariz, 9. decembra. Papež je prepovedal francoskim duhovnikom, podati oblastim izjavo glede bogoslužja po novem društvenem zakonu, češ, da papež ne more dovoliti, da bi se bogoslužnost stavila v eno vrsto z javnimi shodi. Tudi ne more dovoliti, da bi bil duhovnik v cerkvi brezpraven. S tem ukazom je papež sploh zavrgel ves zakon o ločitvi cerkve od države ter se postavil tudi v nasprotje z nadškofom Lecotsom, ki je svoji duhovščini zapovedal, naj poda oblastim izjavo, da se strinja za eno leto z novimi določbami o bogoslužju.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 10. decembra.

„Slovensko društvo“ v Ljubljani ima v četrtek, dne 13. t. m. ob osmih zvečer svoj občni zbor v restavraciji „Narodnega doma“. Društveniki in vobče vsi somišljeniki narodno-napredne stranke so vljudo vabljeni na to zborovanje. Želeti je, da bi bila udeležba čim največja, saj ima biti „Slovensko društvo“ najvažnejši del organizacije narodno-napredne stranke. Torej somišljeniki v četrtek vsi na krov!

Božično darilo. „Narodni listy“, glasilo mladočeške stranke pri našajo z velikim zadovoljstvom vest, da je cesar izrekel nasproti različnim članom gosposke zbornice ukaz, da mora gosposka zbornica svoje posvetovanje o vladni volilni reformi tako zgodaj dognati, da bode mogoče dotični zakon božični dan razglasiti. Baje je vladar ta ukaz utemeljeval s tem, da hoče avstrijskim narodom pokloniti „božično darilo“. Je-li vest resnična ali ne, smešno je le to, da jo kolportira glasilo mladočeške stranke. Češki narod se je že jasno izrazil, da vladne volilne reforme ne smatra za drugega nego za ponižanje, in za kavdinski jarem, pod kojega ga je potisnil dr. Kramar. Božično darilo je ta volilna reforma za Nemce, in pa za kranjske klerikalce. Ko bode enkrat tudi v gosposki zbornici sprejeta, o čemer ni dvojbe, hočemo o ti volilni reformi še to in ono pisati, stoječ na stališču, da to, kar je vlada iz državnega zbora iztisnila, nikakor ne odgovarja tisti splošni in enaki volilni pravici, katera se je sprejela v program naše stranke. Nam namreč ne gre v glavo, da bi morali

gnojnico piti za čisto studenčnico. Zategadelj bi se tudi za zgoraj omenjeno božično darilo nikakor ogreti ne mogli! To darilo posebno na Kranjskem nima drugega pomena, nego da ustanovlja absolutno vlado najhujšega ultramontanstva v ti kronovini. To je resnica, drugega pa nič!

— Ustanovni shod „Narodne stranke za Štajersko“, ki je bil v soboto v celjskem „Narodnem domu“, je uspel nad vse pričakovanje sijajno. Dasi je bilo skrajno neugodno vreme, vendar se ga je udeležilo okoli 400 do 500 naprednih mož iz vseh okrajev slovenske Štajerske; zbrali so se tu najinteligentnejši sloji vseh stanov, da manifestirajo glasno, da je za slovenski Štajer ustanovitev napredne, svobodomiselnne politične organizacije nujna, za narodni razvoj življenska potreba. Za predsednika shoda je bil izvoljen dr. Vekoslav Kukevec, za I. podpredsednika Benjamin Kunej, za II. podpredsednika nadučitelj Fran Kocbek iz Gornjega grada, za zapisničarja pa prof. dr. A. Dolar. Podrobno poročilo o tem znamenitem shodu priobčimo radi nedostajanja prostora jutri, omenjamo samo, da so bili posamni referati razdeljeni tako-le: O „Dosedanjem delu narodne stranke“ je poročal dr. Kukevec, o temi „Narodna stranka in šola“ so govorili nadučitelj Strmšek, učitelj Voglar in profesor dr. Dolar, o točki „Narodna stranka in kmetijstvo“ dr. A. Božič, o „Organizaciji narodne stranke“ urednik V. Spidler, o „Strankinem glasilu“ dr. Lj. Stiker, o temi „Narodna stranka in trgovstvo“ dr. Josip Karlovšek, o točki „Narodna stranka in delavstvo“ dr. Gosak, o temi „Narodna stranka in obrtništvo“ Iv. Rebek, o „Ljudski izobrazbi“ iur. Prekoršek. Govorniki so predlagali tozadevne resolucije, ki so bile vse po živahni debati sprejete soglasno. Pripomnimo, da se strankino glasil „Narodni List“ preseli 15. t. m. s Krškega v Celje in da se botiskal v „Zvezni tiskarni“.

Afera dr. Robide se je že nekaj podela. Pametna javnost, ki ne čita samo tistega, kar dr. Robida pisari v „Našem listu“, ali v „Rdečem praporju“ sam sebi v hvalo, prišla je do prepričanja, da se take zadeve ne morejo reševati po javnih shodih, kjer imajo Gostinčar, Kristan in Štefe prvo besedo. Taki shodi so nekaj absurdnega, nimajo v sebi prav nikake dokazilne moči, in so zgolj skupine ljudi, ki hočejo soditi o stvarih, o katerih pojmanimajo. Ker nas socialnodemokratično glasilu zopet in zopet vprašanje, čemu smo se v zadevo dr. Robide vtikali, moramo to glasilu opozoriti na to, da se je afera odpuščenega zdravnika prav očitno hotela izkoristiti proti narodno-napredni stranki. Ti se je hotela dati brca, ker bi drugače Gostinčar in Štefe niti na shod ne bila prišla! To je jasno, in zategadelj je naravno, da smo kakor pri vsaki priliki, tudi sedaj vskočili za svojo stranko! Do kake nizkote je že padla omenjena afera, dokazuje zadnji „Naš list“, v katerem se dr. Robida nad tem srdi, da je deželni odbor tri prošnje, katere so se vložile za razpisano mesto v blaznici, predložil deželnemu sanitetnemu svetu, da naj izreče o vsaki posebej svoje mnenje. Do sedaj se je vedno pisalo, da sede v deželnem odboru samo tepci, ki o zdravniških zadevah ničesar ne umejo; sedaj ko se je deželni odbor v zadevi, katera je eminentno zdravniškega značaja, obrnil do mnenja najvišje deželne zdravniške instance, pa zopet ni prav! Da bi deželni odbor vsaj enkrat za dovolj dr. Robido, bi mu pač ničesar drugega ne ostajalo, nego izročiti se temu nadarjenemu zdravniku, da bi vsakega deželnega odbornika posebej v moker rjuhe zaviti dal — na 48 ur!

— Osušenje barja. Danes se je vršila pri deželni vladi enketa, pri kateri so bili zastopani: poljedeljsko ministrstvo, deželna vlada, deželni odbor, mestna občina ljubljanska in močvirski odbor. Posvetovalo se je po načrtu obširnega dogovora, ki se ima skleniti med vlado, deželnim od-

borom in močvirskim odborom. Ta dogovor se tiče izvršitve vseh potrebnih del. Kadar hitro se podpiše, se bo de z deli takoj lahko pričelo.

— **Vodovod v Radovljici** se prične kmalu graditi. Sedaj se sklepa dogovor med vlado, deželnim odborom in občino Radovljiško radi izvršitve del. Ker ni pričakovati kakšnega posebnega zadržka, je upati, da bo mogoče dela tako hitro razpisati, da se z njimi v spomladi že lahko prične.

— **Občinske volitve v Šoštanj.** Iz Šaleške doline: Radi večjavnosti zadnjih občinskih volitev v Šoštanju bode razprava dne 20. decembra t. l. pri upravnem sodišču na Dunaju. Gre se za to, ali volijo tudi delavci, kateri niti vinarja občinskega davka (doklad) ne plačujejo, a se je njih glas ravno tako vpošteval, kakor glas onega, ki plačuje občinske doklade. — Radovedni smo na izid razsodbe; vsekakor zamore ta postati principijalne važnosti in dalekosežnih posledic.

— **K zborovanju v Podsinji vasi.** „Slovenec“ je še le predvčerajšnjim pricapljal s svojim poročilom o nedeljskem zborovanju v Rožu ter obita, da je „Slov. Narod“ oziroma g. dr. Oblak „po svoje“ poročal o tem zborovanju. To je res, da naš list ni doslovno objavil vseh ščencarij Zabukovčevih, kakor je to storil „Slovenec“ dopisnik, ki je priobčil cele dialoge — „po svojem“ namreč, — previdno zamolčevši vsa klevetanja fainoštrova o Aškercu in jeseniškem „Sokolu“; menda je dopisnika samega sram Zabukovčevih ščenc in Zabukovca samega tudi... Več — bi bilo preveč! G. Zabukovec pa kliče: na svidenje!

— **Iz poštne službe.** Poštni oficijali Konrad Dreškovič, Anton Zavertanik, Robert Janda, Josip Praudi, Leopold Vošmera, Ludovik Pivk, Ivan Gerdel, Emil Stupac in Josip Hvala v Trstu ter Anton Bizjak in Gustav Tominc v Gorici so imenovani za višje poštne oficijale.

— **Iz davčne službe.** Premišljeni so: Kontrolorji: gosp. Jakob Droll z Brda v Postojno, gospod Alojzij Klobfutar iz Radovljice v Kranjsko goro, g. Ernst Kobler iz Ribnice na Brdo, gosp. Rajko Levstek iz Črnomlja v Cirknico, g. Peter Vovk iz Kranjske gore v Velike Lašče, g. Josip Ahlin iz Kamnika v Radovljico; pristavi: g. Anton Adamič od glavnega davčnega urada v Ljubljani v Ribnico, g. Franc Jenko iz Ribnice v Krško, g. Ivan Kilar iz Velikih Lašč v Ribnico in g. Vilko Praprotnik od pristojbinskega urada v Ljubljani k davčnemu uradu v Kranjski gori.

— **Žandarmerijska vest.** Za namestnika žandarmerijskega nadzornika za dežele zastopane v državnem zboru je imenovan generalmajor Mihael Tišljar, poveljnik 58. infanterijske brigade.

— **Iz pisarne slovenskega gledališča.** Jutri, v torek, se uprži prvič v sezoni Smetanova komična opera „Prodana nevesta“. Marinko poje ga. Skalova, Janka g. pl. Reznov, Kecal g. B. Bettto, Krušino gosp. Ouřednik, Vaška g. pl. Zach. — Za četrtek se pripravljata Cankarjeva štiridejanska komedija „Za narodov blagor“. Dasi ima igra politično ozadje, si gledališko vodstvo ne pomišlja uprizoriti jo, ker smatra oder za to, kar je, namreč za instrument, na katerem igra in mora biti upravičen igrati velik naši umetnik — Cankar.

— **Slovensko gledališče.** Dva praznika, troje dramskih repriz, ena operna repriza. Popoldanski, v prvi vrst mladini namenjeni predstavi sta slabo obiskani, tako da se frenetične salve hvaležnega aplavza le tem bolj razlegajo po hiši. Gernerjeva stara pravljiska drama „Snežuljica“, prav dobro režirana in uprizorjena (režija g. Verovška), ugaja mlademu svetu; Gallinova Marietta pa, izvedena boljše nego pri svoji večerni premieri, (režija g. Verovška) izkiva aplavze brez konca in kraja: Marjetica ge. Barjaktaroviček si je s svojo ljubkostjo na mah osvojila kongenialna mladinska srca. Je pač tako-le: mladina se zadovolji z malim biskuitom, odrasli pa zahteva zase banket. In v soboto zvečer se je uprizoril banket, zaseden prav do zadnjega kotička; ponovil se je Shakespearejev „Benetški trgovec“ (režija g. Taborskega) s

popolnim uspehom. Izborna režija pri popolni dispoziciji igralcev. V ospredju interesov in zaslug je bil seveda Shylok ga. Dragutinoviča, ki je tudi to pot za svoje moštstvo odnesel palmo. Povsem zaslužen, kakor sem bil to razložil ob premieri. Poleg njega so si iztekli za krasno uspehi večer posebnih zaslug gospa Taborska v veliki vlogi Porzije, v svojih epizodah pa gg. Boleška in Verovšek; posebno pa režiser tega večera g. Taborsky. Ostalo osebje je tvorilo dovršen okvir, komparzija ni motila, ker je bila prav dobro izvežbana. Malenkostni nedostaki so bili odpravljani, tako da je bil večer harmoničen, v naših razmerah dovršen. — V nedeljo zvečer se je tretjič ponavljala opera „Trubadur“. Na mnogih mestih so nam podali solisti, zbor in orkester prav lično celoto, tako da bi se mogel tudi najstrožji kritik pohvalno izreči. Seveda so se kazali tudi nekateri nedostaki, tako n. pr. ni bil tempo vedno primeren Verdievemu duhu, in tudi streta gosp. Reznova prvokrat ni imela prav nič ognja. Izmed vseh solistov je bila Azucena najbolj tempramentna v petju kot v igri, ga. Skalova in g. Ouřednik sta bila vseskoz dobra, g. Reznov pa zlasti v zadnjem in drugem dejanju. Zbor in ostali solisti zaslužijo tudi prav topla pohvala. Gledišče je bilo zopet razprodano. P. K.

— **Sestanek „Splošnega slovenskega ženskega društva“** je bil včeraj v nedeljo popoldne. Predavala je ga. M. prof. Pintarjeva o nekaterih knjigah iz društvene knjižnice, ki se bavijo v prvi vrsti z ženskim vprašanjem. Ga. predavateljica je prav spretno izbrala in uporabljala izreke znamenitih mož in žen prikladno našim razmeram; razkrivala je, česa nam je treba, — namreč kulture in zopet kulture — in česa se moramo osvoboditi. Prav topla želimo, da „Splošno slovensko žensko društvo“ nadaljuje s takimi in sličnimi predavanji, ki bodo počasi usposobili tudi žensko, da bo nastopala javno kot govornica. — Sestanek je bil obiskan mnogoštevilno.

— **Gospa Julija Moos, rojena Orel,** upokojena nadučiteljica šentjabske dekliske šole v Ljubljani, praznuje 13. t. m. svojo 70letnico. Blaga gospa je še čvrsta in čila ter se je bodo ta dan pač vsi, ki jo čislajo, zlasti nje bivše učenke in gojenke, katerim je bila vedno ne le učiteljica, ampak prava mati, z veseljem spominjale. Bog jo ohrani še mnogo let!

— **Izredni občni zbor „Slovenskega planinskega društva“.** Odbor „Slov. plan. društva“ je sklical v soboto izreden občni zbor, na katerem se je razpravljalo o odborovem nasvetu, naj bi se društveno glasilo „Planinski vestnik“ ne izdajalo več mesečno, marveč četrletno. Odbor je utemeljeval svoj nasvet s tem, da ima „Planinski Vestnik“ redno deficit, ki je tem občutnejši, ker razne podružnice ne plačujejo redno svojih prispevkov za „Vestnik“. Na zboru so bile zastopane kranjska, litjska, kamniška, kranjskogorska, savinska in šaleška podružnica. Debata o odborovem nasvetu je bila izredno živahna. Večina govornikov je zavzemala stališče, da v interesu društvenega ugleda nikakor ne kaže, opustiti mesečno izdajo „Planinskega Vestnika“ in list izdati vsako četrletje. Po dolgotrajni debati se je sklenilo, prepustiti rešitev tega vprašanja posebnemu odboru, ki ima nalogo temeljito proučiti odborov nasvet in staviti v tem oziru primerne nasvete. V ta odbor so bili izvoljeni dr. Fran Tominešek, dr. Švigelj, I. Jesih, Iv. Mandel in dr. I. Zmavec.

— **Društvo davčnih uradnikov** je imelo včeraj dopoldne v hotelu „Ilirija“ reden občni zbor, ki je bil prav lepo obiskan. Predsednik g. kontrolor Ravnihar je iskreno pozdravil navzoče in se spominjal cesarja kot prvega zaščitnika državnih uradnikov. Zborovalci so zaklicali cesarju trikrat „Živio“. Prizadevanje društva za zboljšanje razmer v zadnjem letu ni bilo brezuspešno. Aktivitetne doklade se zdaj vstevajo v pokojnino, pa tudi usoda praktikantov se je zboljšala. 35letna službena doba se doseže najbrž v kratkem, pa tudi glede službene pragmatike in časovnega avanzma bo treba kaj doseči, v kar je potrebna krepka organizacija davčnih uradnikov. Žal, da se kranjski davčni uradniki premalo brigajo za društvo. Od 200 jih je samo 115 članov. V primeri z drugimi kronovinami so razmere na Kranjskem mnogo slabše od drugod. Govornik apelira na navzoče, naj ostanejo zvesti društvu in da vplivajo na nečlane, da pristopajo k društvu, ker v sloji je moč. — Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora se je opustilo, ker je objavljen v uradniškem listu. O delovanju društva je poročal tajnik g. kontrolor Ahlin. Društvu je dospelo 94 vlog, bile so 3 društvene

seje. Zaradi vedno rastoče draginje je društvo storilo vse, kar mu je bilo mogoče. Dejanskih uspehov zdaj še ni, vendar so se merodajni faktorji začeli brigati za vso stvar. 16. septembra je bil shod davčnih uradnikov glede 35letne službene dobe, časovnega avanzma in službene pragmatike. Odbor se je mnogo trudil za pridobivanje novih članov. Blagajnik g. davkar Ruda je podal blagajniško poročilo za preteklo leto. Skupni dohodki znašajo 880 K 99 v, stroški pa 618 K 31 v. G. oficial Splihaj je kot računski preglednik izjavil, da so vsi računi v redu in predlagal, da se blagajniku izreče zahvala. Sprejeto. Nato je prišel na vrsto predlog g. nadkontrolorja Križmana zaradi zdravstvenih okoliščin in pobiranja doklad za nje. Zdravstvena okoliščina so se ustanovila na Kranjskem 1888. Ker se za vse občine ne pobira enaka doklada, napravila to davčnim uradnikom obilno truda. Pa tudi krivična je ta doklada za nekatere občine. Občine s sedeži okroglih zdravnikov in njih podobne plačujejo večje sanitarne doklade nego njih sosedne občine, dasi so podobne večkrat mnogo bolj oddaljene od svoje občine nego občine, ki plačujeje manjšo doklado. Zato je g. Križman postavil predlog, da se sanitarna doklada, ki se je sedaj pobirala v različnih odstotkih, enakomerno pobira z deželno doklado. Ako bi se pa to ne dalo doseči, naj pobira dežela svoje stroške za okrožne zdravnike z deželno doklado vred, ali naj se pa okrogli stroški pobirajo z občinsko doklado. Predlog je bil soglasno sprejet. — Članarina se je določila za prihodnje leto po 6 K, za praktikante po 1 K. Proti je glasoval le oficial Lindtner. Proračun izkazuje 362 K dohodkov, 817 K stroškov, torej 455 K primanjkljaja. Pri volitvi preglednikov sta bila izvoljena gg. Debelak in Splihaj. G. pristav Novak je predlagal zahvalo predsedniku in vsemu odboru, kar se je z navdušenjem sprejelo, nakar je g. predsednik zaključil zborovanje.

— **Podružnica sv. Cirila in Metoda za Zatičino, Višnje goro in Erko** ima v nedeljo, dne 16. decembra t. l. ob polu 4. uri popoldne v gostilni g. Josipa Škofca v Višnji gori svoj občni zbor.

— **Mrliča so spoznali.** 14. okt. so našli pri Selcah na Notranjskem neznanega mrliča, ki se je v zmedenosti končal. Zdj se je dognalo, da je 56letni pomorski kapitan Henrik Jankovič iz Kraljevice pri Reki. Izkopali so njegovo truplo in odpeljali na Reko, kjer je položeno v rodbinsko rakev.

— **Stekel pes.** Na Novi sušici pri Košani je stekel lovski pes posestnika Matije Ambrožiča okoli mogoč posov v bližini. Vsi ti psi so bili pokončani in odrejeni pasji kontumaci.

— **Se vedno pri starem!** Že opetovano smo pisali o nepristojnih razmerah pri poštnem uradu v Celju. Ne bodemo danes govorili o internih tamošnjih odnosih. Poudarjati hočemo znova, da celjsko erarično pošto poslojše še vedno nima napisa ter da je poštni pečat pri ces. kr. poštnem uradu v Celju še vedno — samonemški — vkljub sedanjemu trgovinskemu ministru — Čehu Fortu! Ali je celjska pošta le domena — celjskih Nemcev in nemškutarjev?! Li ni Celje naravno središče slovenskega Štajerja? Ali niso štajerski Slovenci, ki nosijo svoj denar in davek v Celje, toliko vredni, kakor tisti „Nemci“, ki mislijo, da oni odločijo o vsem, kar se tiče onega, o katerem — zgolj po Slovincih — živijo?! Kje pa ste naši slovenski poslanci?! Niti tega ne morete izposlovati, da bi nam država priznala, da je naš dobro plačan denar toliko vreden nego oni, ki ga odraja naš nasprotnik, ki od nas živi?! Vrag vzemi tako metodo! Da bi pa res že morali povsod biti le nakovalo, ne, to ne gre! Celu pri takih malenkostih — in malenkost je tak poštni pečat! — nas zapostavljajo! To se mora enkrat pretvoriti! Kako pa izgledamo napram drugim nam sorodnim bratom?! Slovenci na Spodnjem Štajerskem tvorimo danes že tako silo, da lahko opravičeno zahtevamo od države, da nas upošteva ter nam da, kar namgre. Škandalje in ostane, da emporij in naravni centrum slovenskega Štajerja — in to je Celje — do danes nima dvojezičnega poštnega pečata! Če so se celjski „Nemci“ navdili dvojezičnih napisov v uradnih prostorih eraričnega poštnega poslojše, jim tudi dvojezični pečat ne bode okvaril njih — nemštva. Saj je pri Celjanih vse „talmi“, a pri Slovincih naj bode bolj — pristno!

— **Odlikovan fotograf.** Gospod Viljem Pick, slovenski fotograf v Celju, je bil na ekspozicijski mednarodni umetniški in industrijski razstavi v Parizu odlikovan z veliko zlato kolajno.

— **Umri je nadučitelj Franjo Pečovnik** dne 7. decembra t. l. po dolgem, mučnem bolehanju pri svoji

materi v Žaleu. Služboval je od leta 1897. kot šolski vodja v St. Jurju ob Taboru, prej pa pri Sv. Roku v rogaškem kraju. Okusil je vse bridkosti napornega učiteljskega stanu! Pokoj njega duši!

— **Umri je v Gradcu** v najlepših letih restavrativ g. Jakob Hafner. Pokojnik je bil rodom Ljubljancan. Služboval je kot hotelski ravnatelj v svetovnih hotelih, kakor v hotelu Bauer & Grünwald v Benetkah in drugod, pozneje pa prevzel kolodvorsko restavracijo v Ljubljani, katero je tako povzdignil, da mu je železniško ravnateljstvo izročilo kolodvorsko restavracijo v Gradcu. Dasi je bil pokojnik toliko po svetu, je vedno narodno mislil in čutil in je rad podpiral narodne stvari. Blag mu spomin!

— **Otvoritev krajevne železnice Svetnaves-Borovlje.** Normalnotirna železnica Svetnaves-Borovlje s postajo Borovlje ter postajico in prekladalščem Podgora oddala se je dne 5. grudnia 1906 običnemu prometu. Postaja Borovlje in postajica in prekladalšče Podgora sta urejeni za splošni promet.

— **Pevsko glasbeno društvo v Gorici** priredi v soboto, dne 15. decembra, svoj redni IX. koncert v dvorani „Trgovskega doma“. Začetek ob polu 9. uri zvečer.

— **Samomor.** V Gorici se je usmrtil 30letni cenilec dragocenosti Benenedikt Škvarčina uradnik tržaške mestne zastavljalnice. Vzrok so baje nerednosti v njegovem uradu.

— **Otrok zgorel.** V Kobaridu je zgorel otrok kovača „Nadalč“, ko je bil sam doma in je našel užigalice. — V St. Petru pri Gorici se je isto zgodilo z otrokom nekega Furlana.

— **Krava se je zadušila** z repo kmetu Jožefu Tavčarju v Brstovici na Primorskem.

— **Poročil se je** dne 8. t. m. g. Josip Sorč, magistratni učitelj v Trstu, z gospico Marico Ples iz Devina. Čestitamo!

— **Poskušen samomor.** Trafikantinja Uršula Skočir v Trstu je spila steklenico karbolove kisline, a so ji še o pravem času rešili življenje.

— **Na orehovi lupini** je zaigral v Trstu 34letni železničar Franc Plevčak iz Rogatca uro in verižico. Neznau človek ga je povabil na igro z dvema orehovima lupinama in kroglico. Ako je Plevčak uganil, pod katero lupino je kroglica, je dobil, sicer pa izgubil. Sprva je dobival, potem pa mu je šlo slabo, dokler ni zaigral ure in verižice.

— **Sestro je obstrelil** v Trstu Anton Babič, ki je mislil, da je prišel tat v stanovanje. Strel je šel v hrbet. Babič je zbežal.

— **Petdesetletnica puljskega arzenala** je danes. Položili so onega dne temeljni kamen temu arzenalu.

— **Stekel pes.** V Sv. Nedelji pri Vižinju v Istri je stekel pes in ogrižnil gospodarja in še tri druge osebe.

— **Lov za tatom** sta napravila v soboto ponoči na Tržaški cesti neki gostilničar in neki hlapec za nekim voznikom z Glinca. Ko sta namreč opazila, da je voznik izmaknil z na cesti stoječega voza konjsko odedo, sta šla takoj za njim. Ta, nesrečo sluteč, vrže odedo v vežo, a je bil kmalu v močnih gostilničarjevih in hlapčevih rokah, malo pozneje pa se je nepoštevnjakovič že nahajal v stražnikovarnosti. Za hišno mejo so potem našli tudi novo konjsko odedo in bič, kar je bilo ukradeno nekemu posestniku na Glincah. — Na cesti si je bil postlal v soboto popoldne neki vrtnarski delavec, in sicer si je bil izbral Streliške ulice. Ni pa mirno spal, zmotila ga je bila pri tem policija in ga z vozom spravila pod svoje okrilje. Možak je bil sicer popolnoma nezavesten, a ko se je dognalo, da je povod temu le sladki nektar, so mu preskrbeli boljše in za njegovo zdravje varnejšo posteljo, iz katere se je šele včeraj zjutraj prebudil in ko si je napravil toaletto zopet odšel. Priznal je, da se ga je bil preveč naložil, a kje, tega ne ve. — Danes ponoči je bila neka laška trojica v Kopitarjevih ulicah tako vesela, da ji je moral priti veselje kalit stražnik. Dva sta prespala potem v brezplačnem prenočišču, tretji pa jo je pocedil domov. — Ljubezem je bolezen. Včeraj se je bila v neki gostilni nekemu hlapcu zasedila natakarka tako globoko v srce, da se ni mogel od nje ločiti. Ker pa natakarka ni hotela za hlapca posebno iskreno goreti, se je ta razsrdil, in ji pokazal po obrazu moč svoje roke tako, da je bila brezsrčnica takoj zatečena. — Zmotil se je bil snoči na Zaloški cesti nek vojak. Ker je videl, da stoji pred gostilno vprežen konj brez voznika, hotel se je tačas nekako sam peljati na špas. Ko pa pride voznik iz gostilne in zagleda prizor, steče za njim in ko mu hoče jermena odvzeti, je vojak začel mahati okolu sebe z bodalom, katero

mu je pa voznik odvzel in ko je bil na vozu je poznal konja, bodalo pa dal vojak nazaj. Vojak je šel potem nazaj v gostilno kjer so mu nato zopet odvzeli bodalo.

— **Nedeljska kronika.** V soboto ponoči je srečal v Gradišču neki pasant dva druga pasanta, ki sta govorila nemško in zaupil „živio“, a ta dva sta mu odgovorila s „heil“. Naglo so si bili vsi trije v laseh in je prvi pri ti borbi slekel enemu zadnjih dveh sukno in mu jo močno poškodoval. Predno je prišel k rokoborbi stražnik, je bil prvi že odnesel pete v varnost. — Nočna prikazen. V sobo neke natakarice, ki je bila pred kratkim okradena, je prišel v soboto zvečer neki ljubavni par. Natakarica, opazivša nepovabljenega gosta, je takoj poklicala na pomoč domače stanovalec, katerim se je kmalu pridružil tudi policijski stražnik in zaljubljeno dvojico aretoval.

— **Zatekla sta se dva psa.** Prvi je lovske pasme, belorjav in čuje na ime „Leo“ ter ga je oddati v Cerkljenih ulicah št. 5. — Drugi je mlad, ima dolgi ušesi in je brez ovratnika. Oddati ga je v Vegovih ulicah št. 2, pritično.

— **Pobegnili** je ključavničarski vajenec Karel Gregorac, rodom iz Brezovice, kateri se je učil pri nekem tukajšnjem mojstru.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 13 Hrvatov in 4 Slovenci, nazaj pa je prišlo 200 Hrvatov in Slovencev. V Heb je šlo 40 Macedoncev, v Scheibbs 25, v Inomost 35, v Meran 17, v Ljubno pa 25 Hrvatov. Na Dunaj se je odpeljalo 19 Kočevarjev.

— **Izgnubljene in najdene reči.** Služkinja Ivana Hudovernikova je izgubila bankovec za 10 K. — Ga. Helena Ivanševičeva je izgubila rjavo denarnico, v kateri je imela 9 K denarja. — J. Sch. je izgubila bankovec za 10 K. — Neka gojenka trgovske šole je izgubila zlato, kratko verižico, vredno 15 kron. — Sivilja Amalija Strukljeva je izgubila bankovec za 10 K. — Gimnazijec Fran Jenko je našel manjšo vsoto denarja in jo oddal na magistratu. — Mestni policijski stražnik Ivan Pavlinc je našel srednjo vsoto denarja. — Nekdo je izgubil od Lenčka do kolodvora v Lazah pet bankovcev po 10 K in malo knjižico. Pošteni najditelj naj najdeni denar izroči g. I. Predoviču v Ljubljani.

* **Najnovejše novice.** — Zaradi velike nesreče na železnici pri Holodu se je ustrelil ondotni postajenačelnik, ker je nesrečo zakrivil.

— V pokoj je šel glavni ravnatelj Severne železnice dvorni svetnik Jeiteles.

— Svilnate trakove so tovarnarji zopet podražili za 7%.

— Demisijonirati hoče poveljnik avstro-ogrške mornarice grof Montecuccoli takoj po delegacijskem zasedanju.

— Gališki deželni zbor je sklican na dan 15. februarja.

— Za avstro-ogrškega poslanika v Petrogradu je določen grof Leopold Berchtold, najbogatejši veleposestnik monarhije.

— Knez Oton Windischgrätz, soprog bivše nadvojvodinje Elizabete, je na lovu padel s konjem ter si zlomil desno nogo.

— Znano Riehl, ki je bila obsojena na 2½ leta ječe ter je vložila ničnostno pritožbo, so izpustili za kavcijo 50.000 K.

Telefonska in urzodjavna poročila.

Dunaj 10. decembra. Danes ob polu 11. dopoldne se je sešla gosposke zbornice komisija za volilno reformo. Navzočni so bili razen onega vsi člani te komisije, dalje ministrski predsednik Beck, minister Bie nerth in sekcijski svetnik Schreyer. Ko je prezident pozdrvil komisijo, se je začela razprava. Dr. Plener, nekdanji vodja nemških liberalcev, je imel jako oster govor zoper volilno reformo. To je branil ministrski predsednik Beck, ki je govoril celih ¾ ure. Seja se bo popoldne nadaljevala. Razprava bo najbrž do srede končana, ker mora več članov k sejam delegacije v Pešto. V obče se danes, v nasprotju s sodbami zadnjih dni, čuje, da je situacija za volilno reformo v gosposki zbornici skrajno neugodna. Zatrjuje se, da sta se dr. Plener in bivši gališki namestnik grof Pininski zvezala in združila na skupno

